

Eesti Osakondade Peterburi komitee häälekandja.

Nr 70.

PÄEWALEHT.

Neljapäeval, 3. aprillil 1919. a.

Proletariaat tungib edasi.

Kommunistiline proletariaadi liikumine on Wenemaa piiridest üle tunginud ja kogu Euroopas kindlat pinda omandanud. Ungaris, endise Austria keisririigi tugev juures ja tähtsamas osas, on Nõukogude valitsus kommunistlikku programmi teostama hakanud ja on arvata, et juba mõnime enam saad murda ei saa. Saksamaal Austrias on enamline liikutus nii laia alusega, et see kogu tulepele valitsusele kardetavaks muutub; valitsus ringid on kommunistlike liikumise pärast rahutud ja selle vastu saadetakse wälja raske suurtüübi wägi kui ka sõjafuulid ja ajakirjandus „Arbeiter Zeitung“ eesotsas, kes näidata püüawad, et proletariaatlik diktatuur Austrias hukkatusel oleks ja Nõukogude juhtumise sihtidele järele ei tule.

Kuid see kõik ei suuda raudteelaste tööde lõpetada, mis Austrias ikka laiemalt maad wõtab. Saksamaal tööliste päle awaldab Ungari riigipöörde sügawat mõju, ja isegi Saksia kodanlus hirmutab liitriika sellega, et nemad Karoly eestujul teewad, kui liitriigid oma lõppemata sõjapoliitikat edasi jatkawad.

Kuid üleilmiline revolutsioon jammub oma kindlat käiku edasi. Nii teatab Dymann Brüsselist, et enamline liikumine Belgias ähwardawa laadi on omandanud. Prantsusmaal kasvab järjekordne tööstuste arv, mida ühtlasi ametiühitused ette wõtawad. „Dan“ teatab, kui asjade käiku jamafeel edasi lasta minna, siis jee praegusele valitsusele juhtumisele lõppu wõib tulla.

Inglismaal ähwardab üleilmiline tööseis, mis kõik teie edasimajad küsimused tahaplaanile tõstab. „Freiheit“ saab Amsterdamist teateid, mille järele Inglise feldfond ja ajakirjandus ainult üleilmise tööstuste küsimusega tegemist teeb. Isegi Pariisi rahutusseis on Inglise sündimused tähtsat tähelepanet omandanud. Ootustaw tähtsus on kolmele tööstusele: müüritööle, raudteelastele ja transporti tööstusele. Bonaparte ühes üleilmisele parlamentide koosolekul peetud kõnes, et „valitsus nõu-

malust mõbda tööstuste nõudmistele vastu tuleb. Kui aga selle päle vaatamata Inglise tööstused tihuma hakkawad, siis wõtab valitsus selle vastu kõik abinõud tarwitusele.“

Inglismaal ajur Wene wäsurewolutsionäär Strume leiab, et enamluse Inglise maal palju tänuisem pind on, kui Saksamaal, et Inglise tööstused palju kergemini enamlike liikutustele mõju alla jätawad!

Ka Ameerika kodanlus walmistab end wõitluseks enamluse vastu — enamlike liikumise suurenemise tõttu Ameerika tööstuste keskel. Endine Ameerika Wene saadik Francis andis senatis aru enamluse kasvamisest üle Ameerikas. Enamluse vastu wõitlemise komisjon tõi seaduse eelnõu ette, mis enamlike liikutustele vastu wäljud määrused maksma paneb. Selle seaduse eelnõu ettepanek sünnitas Ameerika tööstuste laades ringides rahutust. Tööstused ähwardawad tööstustega, kuid komisjon ei taha oma eelnõust taganeda; teadete järele, mis saadik saadud, wõib Ameerikas iga päew enamlike forratusi oodata. Bouffaloos on seiskutud toline ja sinna jaadeti juba sõjawäge.

Rahvuswaheline taguritus on äärmiselt ja kommunistlike Internationaale reed suurenenud järjekorras. Serbia sotsial-demokraatide erakond saatis Internationaalsele kommunistlikele kongressile oma südamliku terwitusi. Uuel ajal astus Italia sotsial-demokraatiline erakond II. Internationaalist wälja ja tunnistas kommunistlike Internationaale omaks.

Nii liigub üleilmiline revolutsioon terwel tiinil edasi. Parempoolne Inglise kodanlus tõendab juba nüüd, et Suurbritanniat ähwardaw üleilmiline tööstuste awalda wahem tähtsust riigi saatuse päle, kui ilma j dogi.

Jah, üleilmiline revolutsioon annab kapitalistlikele ilmale surmawa hoo, üleilmiline revolutsioon teeb endised orjad maailma isandadeks ja wabastab ilma turnajate klassi rõhumisest!

Punane wäerind.

Teated 1. aprillist.

Gestimaa wäerind.

Marwa piirkonnas on suurtüübi wägetus, 15 wersta Marwast lõuna pool wõitis wõistane Riisa küla ära.

Wihki piirkonnas taganesid punased Väti wäed wäenlaste pälejuumisel mõneil tülast edela pool Perjerit wälja.

Mariburgis sibiis kestab wõitlus edasi 6 wersta Marienburgist põhja pool. Wäenlane tungis Wolowo ja Golbeti mõja piirkonnas kallale, kuid löödi tähtsate kaotustega tagasi. Meie läne langes juur huk sõjawarustust ja wootraami. Meie wäeosad liitusid Manikowitshi-Kuprowo tee piirkonnas edasi ja wõitlus Ruse-

nowi lajamõisa ära. Walga sibiis wõitlus Darroje mõisa ära.

Päti maa wäerind.

Edasi piirkonnas wõitlus punased Väti wäed Goluhofi, Prantendorfi, Marwajeri mõisad ära. Wäenlane pani ägedalt vastu. Mitawpi piirkonnas wõitlus Pebedorfi ja Benhofi mõisad ära, mis Mitawist 6 weysta kiree pool.

Wõitlus inglasega.

80 wersta Nepelo asemist eemal oli Karja piirkonnas inglase ja nõukogu wägede wahel wõitlus, kus nõukogu wäed wõitlusest jäid. Soome ohwitseri sõnade järele olewat inglased punase sõjawäe tubidusest allaand. Kõhalkud elanikud ei taha enamlaste vastu wõidelda.

Üksiku numbri hind 60 kop. Raudteel 65 kop

Toimetuse kõnetunnid on igal tööpäeval 2—6 õhtul. Tel. 213-29.

Talitus on awatud igal tööpäeval hommiku tulla 10—4 päle lõunat. Telefon 663-89.

Tellimiste hind: 1 kuu — 15 rubl., 2 kuud 30 r. 3 kuud — 45 r.

Tellimiste aadress: В контору газ. „Сдд“, Петроград, Социалистический ул. (б. Извозная) 11. Aadressi muutmise 75 kop.

Di hawoni wõitmine.

Wanaaegne kindlus Di hawoni, mis Geroni ja Rifolajeni wahel, wõeti Nõukogude wägede poolt ära.

Proskurowa ja Mogilew-Podolski wõitmine.

Punase sõjawäe osad on Proskurowa ja Mogilew-Podolski ära wõtnud. Dnestri ääres algasid punased wäed Rumenia omadega wõitlust, kes Weisaraabia ja oja Podoliat oma kätte on wõtnud

Odesja all.

Ataman Grigorjew algas 29. märtsil Odesja piiramist. Meie wäed on Odesja seiskutustele lähedale tunginud. Wõned werstad linnast eemal on ägedad wõitused

Waljamaalt.

Proletaariline revolutsioon Ungaris.

Nõukogude valitsuse poolt anti määrus wälja, mille järele kõik õpe- ja kasutusasutused riigi kätte lähewad. Kõik asjade rahwafunktsionari keelusele Ungari proffendipaberite kuppide maksimise ära.

Erakorralise olukorra tõttu on riigi piiridest wäljastatud, kui ka wäenlaste kättesaamisele; salaja üle piiri minna tühjaks kui ka need, kes kontrabandina kulda ehk muud wäärtsusi üle wäenlaste tahawad. Lõngewad revolutsioonise tribunali kohtu alla.

„Rotterdamse Zeitung“ kirjutab: „Eerakorralisel istumisel Pariisis puudutas Clemenceau revolutsiooni küsimust Ungaris ja awaldas aru milt, et riigipöörde, mis Ungaris sündinud, pea lõpetatse liitriikide wahelgeamiste läbi. Inglise lühed teatawad, et Lloyd George Ungari revolutsiooni päle tõuseb ja pessimistlikelt waatab. Tema arwab, et Ungari to tust 6 liitri, lõuna-Slaawi riigi ja wäikeste Helwetia poolt oodit wõib.

Ungari wäenlaste komisjar Bela-Kun saatis ilm Stiwini Drawiste järgmise telegrammi: „Tõhhi wäliswõitluse areetseid arreteerimisi p nidi toime ka Prantsus ja Ungaris. Sotsialdemokraatide süsteemast liit t giliusamine ei iseloomusta just h r w sli Tõhhi w liti uft, mille liitmeie t h mõned sotsialistid on. Andke leda Tõhhi tööstust teada. Mina olen selles kindel, et need wahwad wõitlejad, kes alati kipsi liitide surujate vastu on wõidelnud, sotsialiste tagatustata ei luba. Terwitades Bela-Kun“.

Wenemaa wäenlaste sõjate rahwafunktsionari saatis 30. märtsil Budapesti sm. Bela-Kun nite järgmise radiotelegrammi: „Pariisi telegrammid teatawad, nagu kawatseks Ungari nõukogude wäerit Serbia kallale tungida, et Ungari wäed üle Serbia piiri on tunginud ja liitriigid sunnitud wõitlusid järele tulema. See on alatu wale. Meie teeme kõik wõimalikku selle alatusel paljastamiseks. Näitame kõigile, et see esimene kaitse on Ungari revolutsiooni lammotada. Palume teilt asjalist materjali selle teate häbitu iseloomu tõendamiseks, Tõhhiherin“.

Amerika tööstuste nõudmised.

Riia leht „Die Rote Fahne“ teatab sõnumite järele, mis Pariisist saadud, et Ameerika ühisriikide tööstuste jaoks on rahvuswahelise seaduse eelnõu komisjonile liitamisest nõudmised ära on annud. Rah-

waste liitu peawad kõik wõib rahwad kuuluma. Wäit see rahwaste õigused, selle hulgas ka enesemääratse õigus, peab õigeks tunnistatama. Mõninguguste sõjateid egi ristust ei tohi lubada. Mõningit riigi piiride muutusi ei tohi ette wõtta, kui see rahwaste kaks ehk üleilmise rahwa kindlustamiseks ei sünni. Põhjus õiet, et inimise tööstused ei tohi kauba in ts olla peab m k w ts tunnistatama. Ei tohi sunnust tööst olla, wäljaarwatud karistused, mis kohtute poolt liitide eest määratatakse. Erüti ja koosolekute wabadus peab piirmita walitsemis. Kaubalaewa madrustel peab õigus olema laewalt lahkuda, kui laewad m s hädas huti wiibid. Mõningid kaubaineid, mis ülduslike tööstuste wõitlus ei tohi la wadega wõidelda ja rahwuswahelise kaubanduse wiia. Üleilmiline tööstus ei tohi üle 8 tunni töötada, wäljaarwatud kõige äärmisel tarbeks. Iga tehtud tööst peab wastu t ju maksima, eluüspid milt tingimisi ilmas pidades. Meeste ja naisterahwaste ühe üguse tööst juures peab naitse ühewõrdsust tafa maksima

Lloyd George ähwardawad hädas huti.

Hollandi leht „Nieuw Bureau“ kirjutab: Lloyd George oli jutuaj mine aj kirjanikud ja Inglise tööstuste seiskutustest ja peatusest r hategemistest. Lloyd George ütles: „Mina ei sulga, et Saureti annia praegu raskel aega üle elab, tööstuste hukkude r hutele tõttu. Kui lähemal ajal tarwil r hukkude maksima ei hõlka, kui revolutsiooniline liikumine laieneb, siis peab tunnistatama, et r h, millest kõik unistawad, ja „rahwaste liit“, mis ka kõigi rahwaste ihaldus on, wõel kaua ood ta lises wõib“. Kuid Lloyd George loodab, et Londonisse asunud nõudamistatud tööstuste tribunaal osab asjade olukorra lahendamisel wõitluse paremaks wahemehele tööstuste ja wälisuse wahel olema j ab, kes igi uhtumisel kõigugustele järeleandmistele walmis on.

Liitlaste uued plaanid Poolamaa kohta.

Inglise allikad teatawad, et Poolamaa küsimuse lahendamisel uuele kombinatsioonile on jõutud, kus Danzigi sadama Poolamaale andmisest loobuti ja hääts arwati Poolamaale teed mere äärde Wiini ja Gestimaa laudu anda. Sel wiisil saaks Poolamaa Baltimerele piirimaad ühes Riia, Memeli ja Wiinawi adamataga.

Saksamaa sotsialdemokraatlike valitsuse uus wõitlus.

(Maabiteate.)

Berlini Saksia sotsialistide valitsus on uue koleda kuriteoga toime saanud Schiedemanni ja Mooste valitsus on elajalt elit surmanud wana revolutsionääri, endise Poola sotsialdemokraatia esiraja II. Internationaalist, seiskimehe Leo Tõhht.

Ule 30 aasta on sm. Tõhht tööstuste ridades sotsialismi eest wõidelnud. Sin. Tõhht seisis kangelaslikku Poola proletariaadi eesotsas sel ajal, kui Warsawis ja Lodzis efimejed revolutsioonilised barrikadid ehitati. Palju aastaid saatis sm. Tõhht wangitojas mõbda, kui tööstuste as, a eest wõitleja. 1906 aastal mõisteti ta 8 aastaks sunnitööle. Kus tal sunnitöö wangimajast torda läks ära põgeneb, astus ta wõibimata jalle sotsialismi eest wõitluse. Saksamaa nõuendbriit revolutsioon wabastas tema Berlini wangimajast, kuhu teda Wilhelm II. walitsus julgunud oit.

५. ६.

Wastutaw toimetaja: Toimetuse kolleegium